

02.12.2013/kda

Folketingets Retsudvalg
Christiansborg
1240 København K

Høringssvar fra Danmarks Medie- og Journalisthøjskole vedrørende lov om ændring af lov om offentlighed i forvaltningen fremsat af Enhedslisten

Hermed følger høringssvar fra Danmarks Medie- og Journalisthøjskole til forslag fra Enhedslisten om ændring af offentlighedsloven. Lovforslaget fra Enhedslisten vil ophæve bestemmelser i den nye offentlighedslov, som undtager kalenderføring, ministerbetjening og dokumenter udvekslet mellem ministre og folketingsmedlemmer fra offentlighedens ret til indsigt.

Det er vigtigt, at offentlighedsloven sikrer gode muligheder for kvalificeret offentlig debat med reel oplysning, undersøgelser af forhold og kritiske spørgsmål til praksis og forslag. Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, der var repræsenteret i Offentlighedskommissionen, er på linje med kommissionens mindretal jf. dissenserne i Offentlighedskommissionens betænkning (1510.2009) og den opfølgende henvendelse til Folketingets Retsudvalg 1. marts 2011.

Den generelle undtagelse for kalendere er en væsentlig begrænsning. Kalendere, der føres ved offentlige myndigheder m.v., har en praktisk funktion som redskaber til hurtig information om, hvor og hvornår en ansat er tilgængelig. Det er ofte en fordel, at kalendere er tilgængelige for offentligheden for at undgå unødvendig brug af ressourcer til spørgsmål og svar. Mere alvorligt er det, at undtagelsen for kalendere betyder, at offentligheden mister retten til oplysning om, hvilke møder politiske og administrative ledelser deltager i. Den nye undtagelse kan dermed betyde øget lukkethed om lobbyisme.

Den nye undtagelse for ministerbetjening (§ 24) skal vurderes i sammenhæng med reglerne om aktindsigt i oplysninger om sagens faktiske grundlag og i faglige vurderinger i endelig form. Retten til aktindsigt i det faktiske grundlag (§ 28) er uændret i forhold til den gamle offentlighedslov.

Den nye regel om aktindsigt i faglige vurderinger i endelig form (§ 29) skulle sikre offentligheden ret til indsigt i grundlaget for beslutninger herunder konsekvensvurderinger af et fremsat lovforslag, fremlagt plan m.v. Dette formål bliver ikke opfyldt, fordi § 29 undtager faglige vurderinger, der indgår i grundlaget for de vigtigste politiske beslutninger. Det gælder faglige vurderinger, der er udarbejdet til rådgivning af en minister, regeringen eller regeringsudvalg. Det samme gælder rådgivning af formandskaberne for Kommunernes Landsforening og Danske Regioner. Faglige vurderinger, der indgår i beslutningsgrundlaget for sygehusplaner, skoleplaner og andre planer, som kommuner og regioner har pligt til at udarbejde, er ligeledes undtaget ifølge bemærkninger til den nye offentlighedslov.

Lovforslaget fra Enhedslisten fjerner den nye undtagelse for ministerbetjening, men rører

ikke ved undtagelsen for interne dokumenter (§ 23). Svagheden ved lovforslaget er, at offentlighedens ret til indsigt fortsat vil afhænge af myndigheders organisering. Udveksling af dokumenter, der hidtil har været ekstern, kan blive intern ved sammenlægning af ministerier eller ved at styrelser bliver indlemmet i et departement.

Det er vigtigt, at offentligheden sikres ret til indsigt i faglige præmisser for vigtige beslutninger uanset myndigheders organisering. Forskellen mellem Enhedslistens lovforslag og forslaget fra mindretallet i Offentlighedskommissionen er, at mindretallets forslag undtager udveksling af foreløbige overvejelser, men til gengæld sikrer ret til indsigt i endelige faglige præmisser for beslutninger, uanset om de er interne eller eksterne.

Den nye offentlighedslovs undtagelse for udveksling af dokumenter mellem ministre og enkelte medlemmer af Folketinget er en alvorlig begrænsning for den demokratiske kontrol. Denne undtagelse omfatter bl.a. dokumenter, der udveksles mellem en minister og repræsentanter for partigrupper i forbindelse med forberedelse eller gennemførelse af lovforslag eller andre politiske initiativer (ofl § 27 nr. 2).

Denne nye undtagelse er ikke nødvendig for at sikre mulighed for fortrolig skriftlig kommunikation mellem folketingsmedlemmer eller en ministers partipolitiske kommunikation. Sådant kommunikation er ikke omfattet af offentlighedsloven jf. udtalelse fra Folketingets Ombudsmand (FOB 2006.263).

Den nye undtagelse omfatter typisk dokumenter, der udarbejdes af embedsmænd i ministerier som grundlag for forhandlinger og politisk bindende aftaler. Undtagelsen betyder dermed, at dele af det faglige grundlag for ny lovgivning og andre vigtige politiske beslutninger kan skjules både for offentligheden og for andre medlemmer af Folketinget.

Med venlig hilsen

Oluf Jørgensen
Forskningschef